

„Mi, bölcskeiek...”

Bölcse az a település, ahol az oktatás, a kultúra és a sport nyereséges Beszélgetés Kiss József polgármesterrel

Say István: *Beszélgetésünk indításként arra kérlek, hogy idézőjelesen két névjegyet tegyél le az olvasók asztalára, Bölcse községét és Kiss József polgármesterét!*

Kiss József: Bölcse község Tolna megye északi részén található, 2800 lakosú, hangulatos Duna-parti település. Budapest és Pécs között félúton, az M6-os autópályától 15 km-re fekszik, rendkívül változatos és szép természeti környezetben, gazdag élővilággal, természetvédelmi területekkel. A Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet itteni területén található a tátorján nevű védett növény, amely az országban ezen kívül csupán néhány helyen fordul elő. Községünkre jellemző a rendkívül gazdag kulturális és sport-

élet, a szabadidős programok sokasága, az alapfokú oktatás magas színvonala. Gyakran hangoztatjuk, hogy Bölcse olyan település, ahol az oktatás, a kultúra és a sport nyereséges. Mert azt akarjuk, hogy nyereséges legyen. Azt valljuk, hogy minden pénz, amit ezekre fordítunk, az kamatosan megtérül. Több évtizedes munkánk távlatából ma már bizonyítani is tudjuk, hogy gyermekeink felnőttként azt adják vissza a közélet számos területén, amit gyermekként tőlünk kaptak. Úgy tűnik, a legjobb befektetés a jövő nemzedékének tudatos formálása, segítése, támogatása, nevelése. Olyan értékápolás ez, amely nálunk elfogadott gyakorlattá vált.

Nemcsak a beton a maradandó...

Minden település életében fontos az infrastruktúra léte, korszerűsége és működése. 29 évi folyamatos községvezetői munkám során a közművek megépítésével eljutottunk egy kisvárosi szintre. Gyakorlatilag minden közművünk megvan, ami a lakosság kényelmét szolgálja: vezetékes ivóvíz-, szennyvíz- és földgáz-hálózat minden lakóházhhoz bekötve. A község valamennyi útja szilárd bur-

kolatú, a járdák nagy része térköves, korszerű a közvilágítás, működő csapadékvíz elvezető árkok és csatornák hálózák be a községet, kábeltévé és internethálózat működik. Ezek zömét a lakosság önkéntes befizetéseiből finanszíroztuk, így sajátunknak érezzük, és talán jobban meg is becsüljük, mintha ingyen kaptuk volna. Ám a folyamatos községi beruházások során rá kellett jönni arra, hogy a beton, az aszfalt, a térkövek és csövek önmagunkban mit sem érnek. Ezek mindegyike folyóméterben, négyzetméterben és köbméterben kifejezhető nagyságrend, amelyek kellene a mindennapi életünkhöz, de a tartalmas és minőségi élethez kellene a szabadidős, kulturális és sport lehetőségek. Rá kellett jönni, hogy a kultúrára, sportra és szabadidős programokra legalább akkora igény van, mint a közművekre, de ezeknek nincs annyira egyértelmű mérőszáma és mértékegysége, mint a korszerű infrastrukturális hálózatnak. Mégis legalább annyira fontosak, hiszen egy település életének meghatározói ezek. Tudom, sok esetben a község kulturális és sport rendezvényeit a legkönnyebb elhagyni pénzhiány miatt. Bölcse község képviselő-testülete mindig azt mondta: akkor lennénk igazán szegények, ha már ezekre sem lenne pénz-

Nyugdijas Klub

zünk. Főleg akkor, amikor az igény megvolt rá, ugyanúgy, mint a lehetőség, csak ezeket fel kellett ismerni és élni kellett vele. Örvedetes, hogy ma már ott tartunk, hogy rendszeresen vannak színházi előadásaink is.

A múlt kötelez...

Községünk régészeti lelőhelyei azt igazolják, hogy itt több ezer évvel ezelőtt éltek már emberek. A legkülönbözőbb civilizációk korabeli tárgyi emlékei rendre előkerülnek. A Duna és mellékágai, az itteni vízfolyások, a természetföldrajzi adottságok meghatározói voltak az egykori életnek, hiszen a különleges adottságokat a Mezőföld, Alföld, Dunántúl találkozási pontja döntően meghatározta. A leletek az újkőkortól kezdve minden időszakból előkerültek. A kelta, avar, bronz és római kori emlékek egyaránt az itteni rendkívüli gazdagság-

ról tanúskodnak. Bölcse első írásos emléke 1291. október 7-ei keltezésű, III. András, az utolsó Árpád-házi király aláírásával. A történész javaslatára október 7-ét a település napjává választottuk, és kötelezettséget vállaltunk ennek méltó megünneplésére minden évben. Ekkor rendezzük Falunapjainkat, amelyeknek már több mint 20 éves a hagyománya. A Duna bölcseki szakaszán előkerült egy római kori erőd, amely a vízi átkelést hivatott segíteni annak idején. Az erőd falaiba beépítették azokat az oltárköveket, amelyeket egykor a Gellért-hegyről szállítottak ide. Az erőd falai egy 1986-os rendkívül alacsony dunai vízállásnál kilátszottak. Ekkor kezdődött az első magyarországi víz alatti régészeti feltárás a Tolna Megyei Múzeum munkatársainak közreműködésével, amelyben részt vett a Dunaújvárosi Könnyűbúvár Egyesület tagsága, valamint Cousteau kapitány is a legénységével. Az előkerült

legdíszebb római oltárkövek azóta a szekszárdi Wosinsky Mór Múzeum előtti teret díszítik. Bölcskén pedig a lelet-együttes zömének a bölcseki önkormányzat kőtárat épített saját erőből és részben a Paksi Atomerőmű Zrt. támogatásával. A kőtár egyedülálló gyűjteménynek ad otthont és felvette Dr. Soproni Sándor római-koros régész nevét, aki aktív résztvevője volt a mentésnek. Bölcskén büszkén hangoztatjuk, hogy az a település, amely ilyen gazdag történelmi örökséggel rendelkezik, és azt méltóan ápolja a jelenben, annak a településnek van reménytelni jövője is. Közlebbi múltunkra visszatekintve láthatjuk ennek az örökségnek az értékét, a folytatását és ápolását egyaránt. 120 éve működik eredményesen a helyi Önkéntes Tűzoltó Egyesület. 100 éves a Községi Sportegyesület. 60 éves a Horgászegyesület. 55 éves múltra tekint vissza a bölcseki mozizás, amely a mai napig működik az ország egyetlen kistelepülési hagyományos mozijaként. 20 éve tartunk falunapokat. 20 éves a Női Kar, a Nyugdijas Klub, a Polgárórség, 10 éves a Néptánc Egyesület. Ezek a közösségek számos községi feladatot látnak el önként, önszervező módon, eredményesen. Önkormányzatunk valamennyi itteni közösséget, szervezetet támogatja helyi pályázat útján anyagiakkal, működési költségek átvállalásával, épületek, klubhelyiségek biztosításával. Működésükhez további segítséget jelent a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlása, valamint a társasági adók 30%-os helyben fizetett része, amely keretbe a sportegyesület pályázik több éve eredményesen. Összességében elmondható, hogy értelmes célra mindig volt pénz és reményeink szerint a jövőben is lesz. A hagyományokat tisztelni kell.

Az emberi kapcsolatokat ápolni kell...

Egyszer megkérdezte tőlem egy riportert: Bölcskén miért ápolják annyira az emberi kapcsolatokat? Azt válaszoltam: azért, mert az emberi kapcsolatokat ápolni kell. Számomra ennnyire egyértelmű ennek a fontosság-

A kőtár

ga, nálunk ez így természetes. A helyesen értelmezett kapcsolatrendszerbe oly sok minden beletartozik: az értékrend, a normák, az elfogadottság, a példa, a követhetőség. A jó példa ugyanúgy lehet meghatározó és követhető, mint a rossz, csak nem mindegy a hozadéka, eredménye. Szerencsére nálunk nem a betartás, az egymás feljelentgetése, a gáncsoskodás, a rosszindulat a meghatározók. Annál inkább a tisztességes munka, az adott szó súlya, az emberek becsülete, a tenni akarása, segítőkészsége, a fair play. Akik előtt az elődök ily módon álltak, ily módon éltek, azok számára feltehetően ez lesz a meghatározó, a maradandó, a követendő. Természetesen nem azt mondom, hogy nálunk mindig minden ilyen példaértékű. De bizonyított tény, hogy minél több egy közösségben a pozitív példa, annál több negatívumot is el tud viselni. Fontos, hogy amit láttunk elődeinktől, szüleinktől, nagyszüleinktől, azt tesszük, azt folytatjuk mi is. Bízunk és hiszünk abban, hogy gyermekeinknek mi ugyanilyen példával fogunk szolgálni.

Say István: *A riportkészítés szabályai szerint már rég közbe kellett volna szólnom az ügyben, hogy immár rólad is szívesen hallanék sok mindent, de nem volt szívem félbeszakítani a mondandódat, olyan áradó szeretettel jellemezted a községedet. Igaz, hogy idézőjeles névjegy helyett szinte a településed életrajzát kaptuk. És valójában sok-sok mondatod egyféleképpen már önmagad bemutatása is volt. Akár kivonatolhatnánk belőlük egy Kiss József-i ars poeticát. Arra kérlek, most mégis*

Integrált Közösségi Szolgáltató Tér

mondj önmagadról néhány tárgyiszzerű tudnivalót.

Kiss József: Harmincöt éve élek Bölcskén. Házasságkötésem révén költöztem ide 1979-ben. Amúgy Tabról származom. Eredeti végzettségem mezőgazdasági gépész üzemmérnök. Hat évet dolgoztam a helyi termelőszövetkezetben, mint gépüzemelő agronómus, majd 1985-től tanácselnökként folytattam, 1990-től megszakítás nélkül a mai napig polgármesterként dolgozom. Megélve hét választási ciklust, hét különböző képviselő testületet, képviselő társaimmal mindig megfogalmaztuk, hogy a településért együtt, egyetértésben tudunk a legtöbbet tenni, a legeredményesebben dolgozni. Testületen belül soha nem voltak és ma sincsenek frakciók, nincsenek csatározások. Nem használjuk a probléma szót, helyette feladatról

beszélünk. Nem használjuk a vita szót, helyette párbeszédet folytatunk. Az utólagos magyarázkodás helyett pedig a megoldást kutatjuk előre. Mindig és mindenben a település érdekét keressük és képviseljük.

Az eskü mindenkit egyformán kötelez...

Bölcskén minden intézményünk működik, nem kellett semmit bezárni vagy összevonni. Valamennyi épületet felújítottuk, korszerűsítettük vagy újjáépítettük. Nem minden emberöltőben építenek új iskolát, és nem minden emberöltőben újítanak fel templomot. Nálunk 2010-ben akkor épült új iskola, amikor mindkét templom tatarozására is sor került.

Pincefalu

Így elmondhatjuk, hogy nálunk hit-
tel élnek, dolgoznak és tanulnak az
emberek. 1990-ben tornacsarnokot
emeltünk. 2005-ben új sportöltözőt,
2006-ban új óvodát építettünk. 2010-
ben történt a kulturális központ teljes
felújítása, korszerűsítése, átalakítása
IKSZT (Integrált Közösségi Szolgá-
tató Tér) formájában, amelyben he-
lyet kaptak színház- és mozi-
terem, konferenciaterem, könyvtár, szol-
gálató irodák, főzőhelyiség, játé-
terem és rendezvényház. Az IKSZT
keretében még nagyobb lendülettel,
még nagyobb odaadással történik a
kulturális élet szervezése és irányí-
tása, mint eddig, amely ily módon
még sikeresebb, még eredménye-
sebb. Olyan munkatársak dolgoznak
a közművelődésben, akik magukénak
tekintik Bölcse község kulturális
életét. Kulturális programokból már-
már túlkínálat van Bölcskén, ezeket
szívesen látogatják a helyiek mellett
a környező települések lakói is. Nép-
szerűek a bölcseki programok. A 280
fő befogadására alkalmas színház-
termünk gyakran teltházas rendez-
vényeknek ad otthont. A színvonalas
könyvtári programok, klubrendezvé-
nyek mindig az érintett közösség szó-
rakozását biztosítják.

Say István: *Meg ne haragudj a kér-
dezőre, de kisiklottál az irányításom
alól! Én most már magadról akar-
talak faggatni, te pedig szinte észre-
véltlenül tértél át a többes szám első
személyre, azután pedig újra a község
egészére.*

Kiss József: Ebben a munkában
nem szabad egy ember tevékenységé-
ről beszélni. Ez egy olyan csapatmun-
ka, amelyben nem elég jól tenni, a jól
jól kell tenni (idézve Bőjte atyát). Bűsz-

Bölcseki néptáncosok

ke vagyok arra, hogy ezeknek a sikeres
munkáknak részese lehettem. Bűszke
vagyok munkatársaimra, képviselő
társaimra, a civil közösségek vezető-
ire és tagságára, akiknek most, itt is
megköszönöm az együttgondolkodást,
a segítséget, az együttműködést.

Say István: *Látom, tudatosan ké-
szültél is a beszélgetésünkre. Listákat
tartalmazó lapok fekszenek előtted.
Gyanítom, ezeken sem önmagad fő
jellemzőit gyűjtötted egybe. Itt van pél-
dával az első, a „Rendezvények, progra-
mok” feliratú. Nem korlátozlak a szán-
dékaidban, oszd meg velünk a felsoro-
lásodat! Mondhatod úgy az összeírás
szerint. Nem kell időrendbe vagy tér
szerinti beosztásba tenni. Hiszen akkor
óra hosszat beszélhetnél nemcsak az
IKSZT-ről, hanem például az országos
hírű pincefalutok szabadtéri szervező
szerepéről, közösségformáló erejéről is...*

Kiss József: Falunapok. Gasztró
fesztivál – házigelamb és házinyúl

ételekből. Horgász majális. Vadász ju-
niális. Kegyes napok – Kegyes József
bölcseki születésű festőnek, iskolánk
névadójának ünnepe. Baba–mama
klub programjai. Asszonytorna-alkal-
mak. Hastáncgála. Aerobic-foglalko-
zások. Sellőpikkely-nap. Szüreti nap.
Idősek napja. Nőnap. Adventi vásár.
Pünkösdi kórusfesztivál. Karácsonyi
koncert. Pedagógusnap. Gyerme-
nap. Semmelweis-nap. Köztisztvisel-
ők napja. Nyári táborok (néptánc,
nyelvi, egyházi, sport). Kultúrházak
éjjel-nappal. Magyar költészet napja.
Cserkész foglalkozások. Iskolai, óvo-
dai rendezvények. Nemzeti ünnepek.
Vadászbál. Sportbál. Galambkiállítás
és díjkiosztó. Sport bajnokságok és
versenyek.

Say István: *Már figyelmeztetni
akartalak, hogy a rendezvényeitek,
programjaitok messzebb tájon is köz-
ismertek ugyan, de a helyi közkultú-
rátok fő-fő ereje szerintem mégis a ci-
viljeitek nagyon aktív közreműködése.
Ám látom, hogy a következő lapodon
éppen őket listáztad. Akkor újra csak
távirati stílusban minden rendezés
nélkül!*

Kiss József: Amatőr Színjátszó
Kör. Néptánc Egyesület – összesen
öt korcsoporttal. Női Kar. Nyugdí-
jas Klub. Önkéntes Tűzoltó Egyesü-
let. Polgárőrség. Horgász Egyesület.
Természetbarát Egyesület. Bölcseki
Gyermekekért Közalapítvány. Has-
tánc csoport. Irodalmi Műhely. Fotó

Szüreti felvonulás

Regélők

Klub. Jóga csoport. Vadásztársaság. Borbarát Egyesület. Községi Sportegyesület. (Labdarúgó szakosztály öt korosztályban – NB III-as bajnokságban. Kézilabda szakosztály. Floorball szakosztály. Szabadidő szakosztály.)

És akkor már nem felsorolásszerűen... Községünkben két felekezet, a Római Katolikus Egyházközség és a Református Egyházközség él hitéletet példa értékű együttműködésben úgy egymással, mint az önkormányzattal, valamint a települési civil közösségekkel. Templomaink is rendszeresen otthont adnak kulturális rendezvényeknek. Lakosságunk mind gyakrabban igényli a polgári esküvők helyszínül is a templomokat. Mindkét egyház rendelkezik saját klubhelyiséggel, amelyekben a hitélettel összefüggő ifjúsági rendezvényeket és nyári táborokat szerveznek. Egymás rendezvényein rendszeresen részt veszünk. Külön megünnepeljük lelkipásztoraink kitüntéseit, jeles évfordulóit. És ha már a kitüntésekről esik szó... Önkormányzatunk 1994 óta minden évben kitüntetésekkel köszöni meg és ismeri el mindazok munkáját, akik a település közéletében kiemelkedőt alkottak munkájukkal, magatartásukkal, példa értékű cselekedeteikkel. Kitüntéseink a következők: Bölcske Község Díszpolgára, Bölcske Községért Emléklakett (arany, ezüst és bronz fokozat), Bölcske Községért Emlékérem (arany, ezüst és bronz fokozat). Ez idáig 147 egyén és 19 közösség részesült helyi kitüntetésben, akiket az idei 20 éves évforduló alkalmá-

val ünnepi műsorral köszöntöttünk. A kitüntetések erkölcsi elismerések, amelyek igazi értékét az ünnepeltek számára az a semmihez sem hasonlítható átadási ünnepség adja, amelyet a kitüntetettek tiszteletére rendezünk családtagjaik, munkatársaik, rokonai, barátaik körében.

És a községképrol...

Mert az is a helyi kultúra alkotóeleme... A II. világháborús emlékmű 1991-ben került felállításra. A Szentháromság szobor 2000-ben – a Milenium emlékére. A Paksi utca fásítása az elmúlt és az idejében zajlott, összesen 400 fa került telepítésre öt fasorban. A Kossuth Lajos utcai park kialakítása folyamatban van. Kegyes

Kerékpártároló birtokba vétel

József mellszobra 2014. június 12-én az iskolai Kegyes Napok keretében kerül avatásra. III. András király mellszobra 2014. október 3-án a Falunapok keretében. I. világháborús emlékművet pályázattól függően tudunk állítani.

Say István: *És akkor most leszek erőszakos! Mondatokat várok önmagadról!*

Kiss József: Rendben, de előtte még gyorsan három mondat, három jelmondat. A község jelmondata: „Pihenj meg nálunk vándor, ne hajszold úgy az életet!” Az iskola jelmondata: „Kéz a kézben nagy reménnyel!” Pincefalunkban pedig a következő köszöntő olvasható: „Aki idegenként érkezik Bölcskére, azt barátként viszsavárjuk!”

Say István: *Megérte, hogy ez a három jelmondat még elhangzott. És akkor végre Kiss József polgármesterről szóló mondatokat kérek.*

Kiss József: Szeretem ezt a települést, szeretem a munkámat. Hálás vagyok azért a sok-sok élményért, amit itt kaptam, amit itt szereztem. Munkám nem volt nehéz. Mindig azt tettem, amit a lakosság is akart, amit támogatott, amivel azonosult, és amit a magáénak vallott. Az önkormányzati és hivatali munkát lehetett úgy végezni, hogy közben meg tudtunk maradni embernek, meg tudtuk tartani kapcsolatainkat, barátainkat még akkor is, ha időnként nem kellett mondani bizonyos kérdések

Megnyitó ünnepség galambokkal

re, kérésekre. Végül, de nem utolsósorban köszönöm a családomnak azt a háttérret, amelyet munkámhoz biztosítottak. Biztos vagyok abban, hogy a település sikerei az ő sikerei is. A legnagyobb elismerés, amit kaphattam, az, hogy mindkét fiunk lakóhelyként Bölcskét választotta. És ez a zárzó...

Say István: Engedd meg, hogy a befejezés mégis az enyém legyen! Sokszor több ponton ért össze az életünk, a tevékenységünk. Amit te szerényen nem akartál magadról megvallani, abba akkor részben beavatom én a riport olvasóit. A közös emlékekből idézek. Rendezvény a könyvtárakban, ahová egyik előadóként hívtatok meg engem. Te nyitod meg. És beszéded közben egyszer csak elkezded verseket mondani. Fejből, hibátlanul. Petőfit, Radnótit, korunkbelieket idézel hosszasan. A mezőgazdasági gépészmérnökből faluvezetővé nőtt Kiss József. Magyartanár is vagytok, ott helyben a legszívesebben elsírnám magam az örömteli döbbenettől. Azóta már tudom, hogy Radnóti a kedvenced, önálló műsorra is képes voltál a műveiből. Azután később a nemzetközi néptáncfesztivál megnyitója a pincefalutokban. A legünnepibb pillanatban száz galamb röppen az égb.

A te madaraid. Hiszen ismert postagalamb-tenyésztő is vagy. Amiről azután ismeretterjesztő esten vallasz a megye távolabbi falvának művelődési otthonában érdeklődők, köztük fiatalok előtt. És most már a mai nap is mindig rád emlékeztem majd. Hogy amikor újra és újra neked rontottam az „És te?” kérdésemmel, a válaszod újra és újra úgy folytatódott, hogy „Mi,

bölcseiek...” Most pedig még álljon itt egy rövid választ váró kérdés, amelyet nem tudsz ezzel a furfanggal elintézni. Nekifutsz októberben a következő ciklusnak?

Kiss József: Igen.

Say István: Adjon hozzá a Jóisten erőt, hitet, helyi békét és egyetértést nektek, bölcseieknek!

KISS JÓZSEF magáról: 1955. szeptember 20-án születtem Siófokon. Szüleimmel Tabon éltünk, itt érettségiztem, majd a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem Körmenői Mezőgazdasági Gépészeti Főiskolai Karán szereztem diplomát 1977-ben.

Bölcskére 1979-ben költöztem házasságkötésem révén. A helyi termelőszövetkezetben dolgoztam 6 évet, mint gépüzemelő agronómus, majd 1985-től 5 évig tanácselnök voltam, majd folyamatosan napjainkig polgármesterként dolgozom. Feleségem matematika–fizika szakos tanárként dolgozik első munkahelyén a helyi általános iskolában. Két fiúgyermekünk van, az idősebb testnevelés–földrajz szakos pedagógus, jelenleg ismét egyetemista, nő, felesége közgazdász. Házaspárként egy hároméves és egy fél éves fiú boldog és büszke szülei. Fiatalabb fiunk közgazdász, jelenleg agráregyetemre jár. Mindkét gyermekünk a saját mezőgazdasági vállalkozásunkban dolgozik, helyben laknak. Szívesen foglalkozom a postagalambsporttal. Életünk legszebb időszakát unokáink megérkezése óta éljük.

SAY ISTVÁN népművelő – 1976-ban az ELTE Bölcsészkarán szerzett magyar–népművelés szakos diplomát, 1987-ben ugyanitt közművelődésből bölcsészdoktorátust, 1999 és 2003 között a győri Széchenyi István Egyetem nemzetközi kapcsolatok szakán végzett tanulmányokat, német felsőfokú nyelvismerettel rendelkezik. Pályáját a Kincsesbányai Művelődési Ház és Könyvtár igazgatójaként kezdte (1976–1982), ezt követően a Fejér Megyei Művelődési Központ igazgatóhelyettese volt (1982–1987). Tolna megyében először a szekszárdi Babits Mihály Megyei és Városi Művelődési Központot igazgatta (1987–1991), majd a Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal művelődési, egészségügyi és sport főosztályát vezette (1991–1997), végül nyugállományba vonulásáig (2011) a megyei közművelődési szolgáltató intézeti feladatot irányította különféle szervezeti formákban (KÖSZI, TMÁMK). Folyamatosan részt vett és vesz minden fokon a közművelődési szakemberképzésben. Jelenleg a Tolna Megyei Értéktár Bizottság elnöke.